

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган	: Сабира Касымбаева
Университет	: Кыргыз – Түрк “Манас” университети
Багыты	: Экономика
Иштин сыпаты	: Магистрдик диссертация
Беттердин саны	: xiii+133
Бүтүрүү датасы	: 04 /06 /2015
Илимий жетекчи	: Доц.м.а.Др Жунус Ганиев

КЫРГЫЗСТАНДЫН ВАЛЮТА САЯСАТЫНЫН ЭКОНОМИКАГА ТИЙГИЗГЕН ТААСИРИ

Валюта саясаты ар бир мамлекеттин финансылык коопсуздугун сактоодо негизги ролду ойнойт. Финансылык коопсуздук, мамлекеттин чет өлкө валютасы менен тышкы карыздарын төлөөсүн жана валюта рыногундагы керектөөчүлөрдүн талабын камсыздоо, ошону менен бирге улуттук валютанын курсунун кескин өзгөрүшүнөн жана тышкы шоктордон коргоо болуп саналат.

Акыркы он жылдыктарда, глобалдашуу шарттарында дүйнөлүк финансы рыногу жана финансы кызматтарынын бат өнүгүп жатканын байкоого болот. Мындай шарттарда, валюта курстарынын динамикасы бүткүл дүйнө боюнча өлкөлөрдүн жалпы макроэкономикалык абалына чоң таасир тийгизүүдө. Ата мекендик акча кредит саясаты дүйнөлүк пайыздык ставкаларга таасирин тийгизе албаган Кыргызстанга окшогон чакан, ачык экономикалуу өлкөлөрдө, улуттук валютанын алмашуу курсу тышкы өзгөрүүлөргө ийкемдешүүдө, өлкөнүн өнүгүүсүндө негизги инструмент болуп келүүдө. Ошол себептен, валюта саясаты анын ичинде валюта курсу мамлекеттер тарабынан манипуляцияланган эң популярдуу, анализденүүчү экономикалык инструменттердин катарына кирет.

Кыргызстандын парламенти тарабынан 1993-жылдын 10-майында улуттук валютабыз “сом” кабыл алынган. Бул мамлекеттин көз карандысыз түрдө каржы жана акча-кредиттик саясатын жүргүзүүгө, экономиканы көзөмөлдөөгө мүмкүндүк берген. Өлкөбүз валюта курсунун көп түрдүүлүгүнөн баш тартып, ийкемдүү валюта курсунун “башкарылган өзгөрмө” режимине өткөн. Сомдун киргизилишинен баштап Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы (УБ) борбордук банк функцияларын толугу менен аткара баштаган. УБтын акча-кредит саясатынын негизги максаты ички рынокто баалардын стабилдүүлүгүнө жетишүү, аны менен макроэкономикалык стабилдүүлүк жана экономикалык өсүш шарттарын камсыздоого жетишүү болуп саналат. Баанын жалпы деңгээлин турукташуусун камсыз кылуу КР Улуттук банкынын жүргүзгөн акча-кредит саясатынын негизги максаты болуп саналат.

Бул магистрдик иштин максаты Кыргыз Республикасы эгемендүүлүккө ээ болгондон кийин жүргүзгөн валюта саясатынын өлкө экономикасына таасири кандай болду, айрыкча сомдун алмашуу курсунун негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөр менен байланышы, аларга болгон таасирин анализдөө, башкача айтканда валюта саясатынын эффективдүүлүгүн анализдөө болуп саналат. Сомдун алмашуу курсунун кээ бир макроэкономикалык көрсөткүчтөр менен болгон байланышын аныктоо үчүн эконометрикалык ыкмалар жардамында анализ жасалды.

Үч бөлүмдөн турган бул магистрдик иштин биринчи бөлүмүндө валюта, валюталык саясат түшүнүктөрү жана дүйнөлүк валюта системасынын эволюциясы баяндалган. Ал эми экинчи бөлүмдө валютанын алмашуу курсунун негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөр менен болгон байланышы каралып, ал үчүн эконометрикалык ыкмалардын жардамында анализ жасоого аракет кылынды. Үчүнчү бөлүмдө Кыргызстандын валюта саясаты, анын эффективдүүлүгү, андагы маселелер жана перспективалары каралып, аныкталган маселелерди чечүү жолдорун сунуштоого аракет кылынды.

Ачкыч сөздөр: Валюта, валюта саясаты, валюта системасы, макроэкономикалык көрсөткүчтөр, валюта курсу, эффективдүүлүк, Кыргыз Республикасы ж.б.

ÖZ

Hazırlayan	: Sabira Kasımbaeva
Üniversite	: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Anabilim Dalı	: İktisat
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: xiii+133
Mezuniyet Tarihi	: 04 /06 /2015
Tez Danışmanı	: Yr.Doç.Dr. Cunus Ganiev

KIRGIZİSTAN’DA UYGULANAN DÖVİZ KURU POLİTİKASININ EKONOMİYE ETKİLERİ

Döviz kuru politikası her ülkenin finansal güvenliğinde önemli rolü oynar. Finansal güvenlik, devletin yabancı döviz ile dış borçlarını ödemesi ve döviz piyasasındaki talebi sağlaması, onunla birlikte döviz kurunu aniden değişmesinden ve dış şoklardan korumadır.

Son yıllarda globalleşme bağlamında dünya finans piyasası ve finans hizmetlerinin hızla değiştiğini görüyoruz. Bu ortamda, döviz kurlarının dinamikleri her ülkenin makroekonomi göstergelerini büyük bir ölçüde etkiliyor. Yerli para politikası küresel faiz oranlarını etkileyemeyen Kırgızistan gibi küçük, açık ekonomiye sahip ülkelerde, ulsal paranın döviz kuru dış değişiklerine uyumada ve ülkenin gelişmesinde önemli bir araçtır. Bu nedenle, döviz kuru politikası ülkelerce en çok manipüle edilen ve analiz edilen ekonomik araçtır.

Kırgızistan’ın parlamentosu tarafınan 10 Mayıs 1993 yılında ulusal para “som” kabul edilen. Bu ülkenin bağımsız olarak finans ve para politikasını yürütmeye yol açmıştır. Kırgızistan dalgalı döviz kuru rejimini seçti. Som’un kabul edilmesinden itibaren Kırgızistan Cumhuriyeti’nin Milli bankı merkez bankasının görevlerini yapmaya başladı.

Milli bankamızın para politikasının önemli amacı, iç piyasada fiyat istikrarını sağlamak, onunla birlikte makroekonomik istikrarı ve ekonomik büyümeyi sağlama. Fiyatlar genel düzeyininin stabilize etmek Milli bankamızın para politikasının önemli amacıdır.

Bu yüksek lisans çalışmanın amacı Kırgızistan Cumhuriyeti'nin egemenliğini aldıktan sonra yaptığı döviz kuru politikasının ülke ekonomisini nasıl etkiledi, özellikle som'un döviz kurunun önemli makroekonomik göstergeler ile ilişkisi ve onların etkilerini analiz etmektir. Onun için ekonometrik yöntemleri kullanılarak analiz edildi.

Üç bölümü kapsayan bu çalışmanın birinci bölümünde döviz, döviz kuru politikası kavramları ve dünya para sisteminin evrimi anlatılıyor. İkinci bölümünde ise döviz kurunun önemli makroekonomik göstergeler ile ilişkisi ekonometrik yöntemler yardımıyla analiz edildi. Üçüncü bölümde Kırgızistan'ın döviz kuru politikası, onun etkinliği ve beklentileri anlatılıyor, belirlenen sorunları çözmeye öneriler verildi.

Anahtar kelimeler: Döviz, döviz kuru politikası, para sistemi, makroekonomik göstergeler, Kırgızistan Cumhuriyeti v.d.

АБСТРАКТ

Исследователь	: Сабира Касымбаева
Университет	: Кыргызско – Турецкий университет Манас
Направление	: Экономика
Вид исследования	: Магистерская диссертация
Количество страниц	: xiii+133
Дата окончания	: 04/06/2015
Научный руководитель	: К.э.н. Жунус Ганиев

ВЛИЯНИЕ ВАЛЮТНОЙ ПОЛИТИКИ КЫРГЫЗСТАНА НА ЭКОНОМИКУ СТРАНЫ

Валютная политика играет главную роль в обеспечении финансовой безопасности каждой страны. Оплачивать внешние долги страны в иностранной валюте и обеспечение спроса на валютном рынке, а также, избежание резких колебаний обменного курса национальной валюты и защита ее от воздействия внешних шоков является финансовой безопасностью.

В последние десятилетия, в условиях глобализации мировой финансовый рынок и финансовые услуги развиваются быстрыми темпами. В таких условиях, динамика валютных курсов влияет на главные макроэкономические показатели каждой страны. Для стран, с малой открытой экономикой как Кыргызстан, где отечественная денежно-кредитная политика не в силах влиять на мировые процентные ставки, обменный курс национальной валюты является главным инструментом в развитии экономики. Поэтому, валютная политика в составе ее валютный курс популярный инструмент манипуляции со стороны государств и является самым анализируемым инструментом.

В Кыргызстане 1993-году 10-мая введена национальная валюта «сом». Это дало возможность для проведения независимой денежно-кредитной и фискальной политики. При введении сома была принята система свободно плавающего обменного курса. С момента введения сома Национальный банк (НБ) Кыргызской Республики начал в полной мере осуществлять функции центрального банка. Главной целью денежно-кредитной политики НБ это сохранение стабильности цен на внутреннем рынке, для обеспечения условий достижения макроэкономической стабилизации и экономического роста. Стабилизация общего уровня цен является главной задачей денежно-кредитной политики НБ КР.

Основная цель данной магистерской работы, это анализ валютной политики Кыргызстана влияния на экономику страны, а главное выявить связь и влияние обменного курса сома на главные макроэкономические показатели, иными словами проанализировать эффективность валютной политики страны. Для анализа применялись статистические и эконометрические методы.

Данная работа состоит из трех основных глав, в первой главе описаны понятия валюты и валютной системы, а так же рассматривалась эволюция мировой валютной системы. Во второй главе рассматривалась связь обменного курса сома с главными макроэкономическими показателями, для этого были использованы некоторые методы эконометрики. А в третьей главе, описана валютная политика Кыргызстана и ее эффективность, а так же постарались дать предложения и пути решения проблем выявленных в результате анализа.

Ключевые слова: Валюта, валютная политика, мировая валютная система, макроэкономические показатели, валютный курс, эффективность, Кыргызская Республика и т.п.

ABSTRACT

Researcher	: Sabira Kasymbaeva
University	: Kyrgyz Turkish Manas University
Discipline	: Economy
Type of study	: Master Dissertation
Number of pages	: xiii+ 133
Research supervisor	: 04/06/2015
Date of graduation	: PhD.Econ.Sci Junus Ganiev

THE EFFECTS OF THE EXCHANGE RATE POLICY ON THE ECONOMY OF KYRGYZSTAN

Monetary policy plays a major role in ensuring the financial security of each country. Financial security is to pay foreign debt in foreign currency and to ensure the demand of the currency market, as well as to avoid sharp fluctuations in the exchange rate of the national currency and to protect it from external shocks.

In the last decades, in a globalizing world the financial market and financial services are developing rapidly. Under such conditions, the dynamics of exchange rates effect on main macroeconomic indicators in each country. For countries with small open economies like Kyrgyzstan, where the domestic monetary policy can not affect the world interest rates, the exchange rate is the main instrument in the development of the economy. Therefore, monetary policy as part of its exchange rate is a popular tool of manipulation by countries and is the most analyzed instrument.

In 1993 on 10 May Kyrgyzstan introduced the national currency "som" (KGS). This provided an opportunity for the independent monetary and fiscal policy. With the introduction of the “som” has adopted a system of freely floating exchange rate, which was due to the limited foreign exchange reserves. Since the introduction of KGS National Bank (NB) of the Kyrgyz Republic began to implement fully the functions of a central bank. The main goal of monetary policy of the National Bank is to maintain price stability in the domestic market, to ensure conditions for achieving macroeconomic stability and economic growth. The stabilization of the general price level is the main task of monetary policy National Bank of the Kyrgyz Republic.

The main objective of this master's work is the analysis of monetary policy impact on the Kyrgyz economy, and most importantly to identify the relationship and the influence of the KGS exchange rate on the main macroeconomic indicators, in other words, to analyze the effectiveness of monetary policy. Econometric methods have been used for the analysis.

This work consists of three main chapters. In the first chapter have been written the concept of currency and monetary system, and has been considered the evolution of the global monetary system. In the second chapter has been examined the relationship between exchange rate of KGS with the main macroeconomic indicators, for this have been used several methods of econometrics. And in the third chapter have described the monetary policy of Kyrgyzstan and its effectiveness and also have given some suggestions and ways to solve problems.

Key words: Currency, monetary policy, the world monetary system, macroeconomic indicators, the exchange rate, efficiency, Kyrgyz Republic, etc.